Ναι ή όχι στην «Μετάφραση» της Λειτουργικής Γλώσσης – Ένα ερωτηματολόγιο - π. Αθανάσιος Λαγουρός

Categories : ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΕΣ

Date : 10 Οκτωβρίου, 2011

Ἕνα βιβλίο μικρὸ μὲν σὲ σχῆμα, ἀλλὰ γραμμένο μὲ μεγάλη πνοὴ καὶ ζωντανὸ παλμὸ, ἐκυκλοφορήθη πρὸ ἔτους. Τότε εἶχε σχεδιασθῆ καὶ καταγραφῆ ἡ παροῦσα βιβλιοκρισία, ἀλλὰ παρέμεινε ἡμιτελὴς καὶ ἀδημοσίευτη· ἐπειδή, ὅμως, τὸ ἀντικείμενό της παραμένει ἐπίκαιρο, δὲν θὰ ἦταν μάταιο νὰ παρουσιασθῇ σήμερα...

Περίληψη

Θεμελιῶδες αἴτημα τῆς «μεταφράσεως» τῶν λειτουργικῶν κειμένων εἶναι ἡ κατανόηση, «οἱ ἄνθρωποι νὰ καταλαβαίνουν στὴν Ἐκκλησία».

Ἂν καὶ τὸ πρόβλημα τῆς κατανοήσεως τῶν λειτ. κειμένων, κυρίως δὲ τῆς Θ. Λειτουργίας, εἶναι πράγματι κατανοητό, ὅμως δὲν συνιστᾶ «ὅλο» τὸ πρόβλημα. Νὰ μερικὰ εἰλικρινῆ ἐρωτήματα:

1. Ἄραγε μέχρι ποίου σημείου ἡ μονοδιάστατη κατανόηση μπορεῖ νὰ συνιστᾶ ἀκαταγώνιστη ἀξία ἀπολύτου προτεραιότητος; Σήμερα δηλαδὴ κι ἄλλα

πράγματα τοῦ ἀξιακοῦ μας περιβάλλοντος δὲν γίνονται “κατανοητά”, ἀλλὰ αὐτὸ ἄραγε ἀρκεῖ γιὰ τὸν «ἀναπροσδιορισμὸ» ἢ τὴν «μετάφρασή» τους, ὅπως, π.χ. ἡ νηστεία ἢ οἱ ἐκτρώσεις (δηλ. φόνος);

2. Ἄραγε ἔχει γίνει εἰλικρινὴς ἐπιστημονικὴ ἀξιολόγηση τῆς χειροπιαστῆς ἐμπειρίας ἀπὸ τὸ ἀνάλογο ἐγχείρημα ὑπὸ τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας καὶ τεκμηριωμένη ἀποτίμηση τῶν “ποσοστῶν ἐπιτυχίας” του;
3. Ἄραγε οἱ νεώτεροι δὲν ἀπαξιώνονται, ὅταν ὑποστηρίζεται ὅτι «δὲν καταλαβαίνουν», τὴν ἴδια ὥρα ποὺ μαθαίνουν δύο καὶ τρεῖς ξένες γλῶσσες, ποὺ ἀπορροφοῦν πλῆθος γνώσεων στὴν ἠλεκτρονικὴ ἐποχή μας; Εἶναι ἀδύνατον νὰ μάθουν πὼς «ποιῶ» σημαίνει «κάνω», «Πάτερ ἡμῶν» «Πατέρα μας» καὶ «παράσχου» «δῶσε»;

Ὁ πασίγνωστος ὀρθόδοξος θεολόγος π. Ἀλέξ. Σμέμαν σημειώνει εἰδικότερα γιὰ τὰ παιδιά: «…Στὴν ἐκκλησία τὸ παιδὶ βρίσκεται “στὸ στοιχεῖο του”. (…) Δὲν πρέπει νὰ λέμε ὅτι “τὰ παιδιὰ δὲν μποροῦν νὰ τὸ καταλάβουν αὐτό”. Τὰ παιδιὰ ἀντιλαμβάνονται χωρὶς νὰ καταλαβαίνουν».

4. Ἄραγε ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ὡς λατρεύουσας κοινότητας ἢ ἡ ζωὴ στὴν Ἐκκλησία, ζωὴ ποὺ ἔχει μόνιμο χαρακτήρα, ὡς διαρκὴς ἀγωγὴ καὶ διὰ βίου μάθηση (!), ἄραγε δὲν θὰ κινδυνεύσει νὰ μεταλλαχθεῖ, νὰ «μεταφρασθεῖ» σὲ θρησκευτικὴ «ἐπιβίωση» καὶ τυπολατρεία; Καὶ ἄραγε ἡ Λατρεία ὡς ἔκφραση Πίστεως τῆς Ἐκκλησίας, εἰδικῶς δὲ ἡ Θ. Λειτουργία, δὲν θὰ ἐκφυλισθεῖ σὲ μιὰ παράσταση γιὰ τοὺς εὐκαιριακοὺς καὶ φευγαλέους «πελάτες», ποὺ δὲν «καταλαβαίνουν», ἀλλὰ ἀπαιτοῦν νὰ καταναλώσουν βιαστικὰ κατανοητὴ Λατρεία;

Ἄραγε δὲν εἶναι γνωστὸ πὼς πολλοὶ χριστιανοὶ (ἑλληνόφωνοι) δὲν ἔχουν ἐγκεντρισθεῖ βιωματικῶς στὴν Ἐκκλησία; Καὶ πὼς δὲν ξέρουν οὔτε τὶς ἁπλούστερες προσευχὲς (Πάτερ ἡμῶν, Πιστεύω, Ν΄ Ψαλμός κ.λπ.), καθὼς ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι ἐντεταγμένη συστηματικῶς στὴν ζωή τους, ἐπειδὴ ἁπλούστατα ἡ ἴδια ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι «κατανοητὸ» πρᾶγμα· εἴτε μεταφρασμένα εἴτε ἀμετάφραστα, εἴτε κατανοητὰ εἴτε «ἀκατανόητα» κι ἂν εἶναι τὰ λόγια τῶν προσευχῶν;

Τελικῶς ποιό μοντέλο χριστιανοῦ καὶ ποιό μοντέλο Λατρείας ὁραματιζόμαστε;

5. Ἄραγε αὐτὴ ἡ περιβόητη «κατανόηση» δὲν κατανοεῖται καὶ δὲν μαθαίνεται ποτέ; Ἂν π.χ. ὁ πιστὸς μάθει μιὰ φορὰ πὼς ἡ λειτουργικὴ προτροπὴ «ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας» σημαίνει «ἂς ἔχουμε πάνω, ἂς ὑψώσουμε τὶς καρδιές», θὰ πρέπει ἄραγε διὰ βίου νὰ τὴν ἀκούει «μεταφρασμένη»;
6. Ἄραγε ἡ κατανόηση εἶναι ἐπαρκὴς συνθήκη, γιὰ νὰ προσπελάσει ὁ πιστὸς στὸν πνευματικὸ κόσμο, στὸν ὁποῖο τὸν καλεῖ ἡ Λατρεία, ἕνα κόσμο γεμάτο σημεῖα

καὶ σύμβολα;

7. Μήπως, ὅταν ἐπιτευχθεῖή«κατανόηση», θὰ διακυβευθοῦν ἄλλα πνευματικὰ ἀγαθά, ὅπως ἡ ἀκρίβεια, πολὺ δὲ περισσότερο αὐτὴ ἡ πνοὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ἐλάλησε ἐν τοῖς Ἁγίοις μὲ τὶς λέξεις; Ὁ Μ. Ἀθανάσιος λέει: «μηδὲ πειραζέτω τὰς λέξεις μεταποιεῖν ἢ ὅλως ἐναλλάσσειν», γιατὶ οἱ Ἅγιοι δὲν ἐλάλησαν ἀπὸ τὸ κεφάλι τους, ἀλλὰ ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι (Β΄ Πέτρ. α΄ 21) καὶ μέσα στὶς λέξεις, ποὺ χρησιμοποίησαν, ἔχουν ἀποθησαυριστεῖ ἀλήθειες καὶ ἔχει ἀποταμιευθεῖ πνευματικὴ δύναμη.
8. Μήπως ἡπολυθρύλητη «κατανόηση», μὲ τὴν ἀπόλυτη ἔμφαση ποὺτῆς δίνεται, θὰ δοκιμάσει νὰ ἐκτοπίσει τὴν ὀρθόδοξη γνωσιολογία, γιὰ χάρη τῆς ἀκαταμάχητης γοητείας ποὺ ἀσκεῖ ἡ διάνοια;
9. Μήπως μοιάζει ἐξαιρετικῶς ἀνελαστικὴ ἡ λύση τῆς μονίμως «μεταφρασμένης» λατρείας;

Ἡ «μετάφραση» τῶν ἁγιογραφικῶν-λειτουργικῶν κειμένων στὰ Ν. Ἑλληνικὰ εἶναι ἀρρήκτως συνυφασμένη μὲ τὴν θεολογική, ἱστορικὴ καὶ πραγματολογικὴ ἑρμηνεία τους. Ἀραδιασμένες νεοελληνικὲς λέξεις δὲν “λένε” σχεδὸν τίποτα ἂν καὶ “κατανοητές” (π.χ. «Χαῖρε, θάλασσα, ποὺ καταπόντισες τὸν νοητὸ Φαραώ· χαῖρε, πέτρα, ποὺ πότισες ὅσους διψοῦσαν τὴν ζωή»). Γιὰ νὰ δώσουν ἕνα μήνυμα, προαπαιτεῖται ἑρμηνεία. Τότε ὅμως μᾶλλον περισσεύει ἡ λειτουργικὴ χρήση νεοελληνικῆς “μεταφράσεως”, ἐπειδὴ τὸ νοηματικὸ περιεχόμενο θὰ ἔχει ἤδη ἀφομοιωθεῖ. Μήπως λοιπὸν γιὰ νὰ καταλάβω τὴ σημασία, πρέπει προηγουμένως νὰ μάθω τὸ νόημα; (καὶ γιὰ νὰ τὸ μάθω, πρέπει πρῶτα νὰ θελήσω νὰ τὸ διδαχθῶ;)

Στὰ ἀμέσως ἑπόμενα χρόνια ὁπότε οὔτε καὶ τῶν ἁπλουστέρων λέξεων, ὅπως «Ἀνάσταση», «Χριστός», «Ἐκκλησία», ἢ «Παναγία», τὸ περιεχόμενο δὲν θὰ “κατανοεῖται”, τί θὰ ἐπινοήσουμε; Θὰ ξανα-“μεταφράσουμε” ἄραγε τὰ “μεταφρασμένα ” ἢ θὰ θρηνήσουμε συνειδητοποιώντας πὼς «καταβρέξαμε τὴν καιομένη βάτο»;

Μήπως τελικὰ πάνω ἀπὸ τὴν κατανόηση θὰ ἦταν πιὸ ἀποδοτικὸς αὐτὸς ὁ ἐκκλησιαστικῶς καταξιωμένος τρόπος ὑπερβάσεως τῶν μικρῶν γλωσσικῶν δυσκολιῶν, ἡ συστηματικότερη ἑρμηνεία δηλαδή; (βλ. σχετ. τὸ πλῆθος ἑρμηνευτικῶν ἔργων [γιὰ τὰ «δυσκολοκατάληπτα», ὅπως γράφει] τοῦ ἁγ. Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, στὰ ὁποῖα μαθητεύουν ὅσοι τίμιοι καὶ εὐσυνείδητοι ἐπιθυμοῦν νὰ “καταλάβουν”), εἰδικῶς μάλιστα στὴν ἐποχὴ τῆς Πληροφορίας, τοῦ Διαδικτύου καὶ τοῦ Ἠλεκτρονικοῦ Βιβλίου.

Ὁ ἅγ. Ἰω. Χρυσόστομος χτυπάει τὸ καμπανάκι τῆς εὐθύνης καθενὸς ζητώντας «μία χάρη»: προετοιμασία στὸ σπίτι καὶ «προοικείωση» μὲ τὰ λόγια καὶ τὰ νοήματα τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὁ ἅγιος Βαρσανούφιος ἀπαντᾶ στὸν μαθητή του, ποὺ διαβάζει τοὺς

Ψαλμοὺς ἀλλὰ δὲν τοὺς κατανοεῖ, πὼς «ὁ κόπος γιὰ τὴν ἐκμάθηση τῆς γλώσσας ὄχι μόνο θὰ τὸν βοηθήσει στὴν κατανόηση, ἀλλά, πολὺ περισσότερο, θὰ τοῦ δώσει πλουσία χάρη εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Ἐξ ἄλλου, ὁ Χριστὸς χρησιμοποιεῖ τὶς παραβολές, ὡς αἰνιγματώδεις διηγήσεις μὲ βαθύτερες ἀλήθειες ἀπὸ τὶς φαινομενικές, γιὰ νὰ «διεγείρῃ τὸν ἀκροατήν», ἐπειδὴ ἡ εὐκολία πολλοὺς τοὺς ὁδηγεῖ στὴ ραθυμία, ὅπως ἐξηγεῖ ὁ ἅγ. Ἰω. Χρυσόστομος.

Σὲ ἄλλες περιπτώσεις, ποὺ οἱ Μαθητὲς δὲν καταλαβαίνουν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, Ἐκεῖνος τοὺς τὰ ἐξηγεῖ. Καμιὰ φορὰ τοὺς μαλώνει: «πῶς οὐ νοεῖτε …;» Καὶ τότε καταλαβαίνουν, ἀφοῦ ὅμως προηγουμένως μὲ τὴν ἐπιτίμησή Του ἔχουν ἀποβάλει τὴν ὀκνηρία καὶ τὶς προκαταλήψεις (Ματθ. ιζ΄ 11-12)

Καὶ κάτι ἄλλο: ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ γράφονται οἱ ἐπιστολὲς τῆς Κ. Διαθήκης διαπιστώνονται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Ἀποστόλους «δυσνόητα», δυσπρόσιτες λέξεις-ἔννοιες-πράγματα, καὶ οἱ ἀμαθεῖς τὰ διαστρεβλώνουν (Β΄ Πέτρ.).

Συνεπῶς μήπως τὸ πρόβλημα τῆς «κατανοήσεως» δὲν εἶναι καὶ τόσο καινούργιο καὶ ἡ λύση του δὲν εἶναι ἀναγκαστικὰ ἡ «μετάφραση», ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἑρμηνεία;

10. Ἐξ ἄλλου, τί μένει σήμερα χειροπιαστό, ζωντανὸστὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν πολυδιαφημιζόμενο ἀλλὰ πολύκλαυστο Πολιτισμό μας,ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «Φῶς ἱλαρόν», τὸ «Γλυκύ μου ἔαρ», τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», δηλαδὴ τὴν γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας;

Ἐν περιπτώσει δὲ “μεταφράσεως” πῶς θὰ ἀπολογηθοῦμε στοὺς νεωτέρους, ποὺ ἡ γενιά μας δὲν εἶχε τὸ σθένος νὰ κρατήσει τὴν πατρικὴ κληρονομιά; Τί θὰ δικαιολογηθοῦμε, ποὺ διακόψαμε σὲ μιὰ τεχνητὴ συγκυρία, γιὰ χάρη μιᾶς πρόσκαιρης καὶ μυθοποιημένης διανοητικῆς “ἀπολαύσεως” τὴν ἀπὸ τοῦ Ὁμήρου μέχρι σήμερα ἀδιάκοπη λαλιὰ τοῦ λαοῦ μας, ποὺ μιλιέται ἀκόμη καὶ τραγουδιέται μέσα στὶς ἐκκλησιές;

Στοὺς ὁμοδόξους ἀδελφούς μας, ἀλλὰ καὶ στοὺς ξένους μελετητὲς τί θὰ ποῦμε;

Τὴν ὥρα ποὺ πασχίζουμε γιὰ τὰ «Ἐλγίνεια Μάρμαρα», τὴν ἴδια ὥρα δὲν μοιάζει κάπως ὀξύμωρο νὰ συζητᾶμε πῶς ἕνα ὁλοζώντανο κομμάτι τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ θὰ τὸ ἀφανίσουμε;

11. Τὸαἴτημα τῆς “μεταφράσεως” ἐμπεριέχει στὸν ἑαυτό του καὶἐξυπονοεῖ σιωπηρῶς ἕνα ἀρχέτυπο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο θὰ γίνει ἡ “μετάφραση”. Αὐτὸ ὅμως εἶναι ἀντιφατικό, ἐπειδὴ ἡ ἴδια ἡ “μετάφραση” καθ᾽ ἑαυτὴν παραδέχεται πὼς μέσα καὶ πίσω ἀπὸ τὶς λέξεις ὑπάρχει ἕνα περιεχόμενο, τὸ

ὁποῖο πρέπει νὰ μείνει «ἀμετάφραστο». Γιὰ νὰ εἶναι συνεπὲς πρὸς τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτό του τὸ αἴτημα τῆς “μεταφράσεως”, πρέπει νὰ συμπεριλάβει καὶ τὴν δυνατότητα ἀλλαγῆς αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ γλωσσικοῦ πρωτοτύπου. Γιατὶ λοιπὸν ἀντὶ “μεταφράσεως” νὰ μὴ συνταχθοῦν «νέα κείμενα», π.χ. καινούργια Θ. Λειτουργία;

12. Ἀλλὰ καὶμὲτὶς ἄλλες «ἀκατανόητες» “γλῶσσες” τῆς Ἐκκλησίας τί θὰ γίνει; Μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσική π.χ., ἡ ὁποία “ντύνει” τὸν λειτουργικὸ λόγο; Γιατί νὰ μὴ γίνει μετάφραση καὶ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς σὲ σύγχρονη; Ἢ μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ εἰκονογραφία, ποὺ εἶναι πάλι μιὰ “γλῶσσα ἀκατανόητη” στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο; Ἢ μὲ τὰ εὐχαριστιακὰ εἴδη, ἀφοῦ ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος δὲν ἀποτελοῦν τὴν “βασικὴ γλῶσσα” διατροφῆς τοῦ παγκοσμίου ἀνθρώπου; Ἢ μὲ τὴν ἴδια τὴν ἄσκηση, ποὺ εἶναι μιὰ ἀκόμα “ἀκαταλαβίστικη γλῶσσα” σήμερα;

Ἡ «μετάφραση» ἄραγε δὲν θά ᾽ναι ἀνακόλουθο νὰ μὴ συμπαρασύρει κι ἄλλα πράγματα καὶ θέσμια τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς ἀντιστοιχεῖ σὲ μιὰ γενικὴ τάση “ἐπαναπροσδιορισμοῦ”, καὶ “ἀναστοχασμοῦ” τῶν ὑφισταμένων “δομῶν” ἢ “παραδεδομένων ἀρχῶν”.

13. Στὸν λογικοφανῆκαὶἐπιστημονικῶς ἀπαράδεκτο ἰσχυρισμό: «Ἂν ὁ Χριστός ἐρχόταν σήμερα, τί γλῶσσα θὰ μιλοῦσε», ἄραγε δὲν ἀπαντᾶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ποὺ ἠθέλησε νὰ γεννηθεῖ «ἐν ταῖς ἡμέραις…Καίσαρος Αὐγούστου», καὶ νὰ σταυρωθεῖ «ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου»; Ἀλλιῶς μήπως ἀνατινάζεται ὁ ρεαλισμὸς τῆς Ἐνσαρκώσεως;
14. Ἐρωτητέον πῶς γίνεται νὰπαρακαμφθεῖ ἐλαφρᾷ τῇ καρδίᾳ ἡ γνωστὴ μαρτυρία τοῦ μακαριστοῦ ἁγίου Γέροντος Σωφρονίου Σαχάρωφ: «εἴμεθα κατηγορηματικῶς πεπεισμένοι ὅτι οὐδόλως ὑπάρχει ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως τῆς παραδεδομένης Λειτουργικῆς γλώσσης… Εἶναι ἄτοποι οἱ ἰσχυρισμοὶ περὶ τοῦ δῆθεν ἀκατανοήτου».

Καὶ πῶς γίνεται νὰ περιφρονηθεῖ ἀδίστακτα ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐπισήμανση τοῦ ἁγ. Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου: «Φυλαχθῆτε ἀδελφοί, καὶ ἀπὸ τὸν λογισμὸν τοῦτον: ἐσὺ εἶσαι ἀγράμματος καὶ δὲν καταλαμβάνεις ἐκεῖνα ὅπου λέγονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ…ἂν ἐσεῖς συχνὰ πηγαίνετε εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀκούετε τὰ θεῖα λόγια, ἡ συνέχεια ἐκείνη θὰ σᾶς κάμῃ μὲ τὸν καιρὸν νὰ καταλαμβάνετε ἐκεῖνα ὅπου δὲν ἐκαταλαμβάνατε, διότι ὁ Θεὸς βλέπωντας τὴν προθυμίαν σας ἀνοίγει τὸν νοῦν σας καὶ τὸν φωτίζει εἰς τὸ νὰ καταλαμβάνῃ».

15. Τέλος. Μέσα στὴν πνευματικὴ κοσμοχαλασιὰ ποὺ σαρώνει τὰ πάντα, μέσα στὴν προωθουμένη πολτοποίηση ἀνθρώπων καὶ πολιτισμῶν, καὶ μὲ τὴν Ἑλλάδα στὰ πρόθυρα οἰκονομικοῦ καταποντισμοῦ, ἄραγε τὸ τελευταῖο, ποὺ θὰ χρειαζόταν, δὲν εἶναι μιὰ ἀπονενοημένη αὐτοεμπλοκὴ σὲ “νεογλωσσικὲς

ἔριδες” μὲ ἄρωμα ἐκκλησιαστικὸ καὶ γεύση «γκρίκλις»;

Ἀντὶ μονότονα νὰ ἀναμασᾶμε ληγμένα στερεότυπα, μήπως πιὸ ἐπείγων καὶ πιὸ συμβατὸς μὲ τὶς σημερινὲς ἀνάγκες φαίνεται νὰ εἶναι ἕνας χαμηλόφωνος ἑρμηνευτικὸς λόγος γιὰ τὶς ἀλήθειες τῆς Πίστεως καὶ συνολικὴ ἀναθεώρηση τρόπου ζωῆς, μιὰ ζωντανὴ μαρτυρία ἀγάπης Χριστοῦ, παρὰ μιὰ “ἐργολαβία” Λειτουργικῆς Μεταρρυθμίσεως;

Ἂν οἱ ἄνθρωποι σήμερα τείνουν νὰ ἀποστρέφουν τὸ πρόσωπό τους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, μοῦ φαίνεται πὼς δὲν τὸ κάνουν τόσο ἐπειδὴ δὲν κατανοοῦν τὴν γλῶσσα τῆς Λατρείας, ὅσο ἐπειδή, πρῶτον, δὲν κατανοοῦν ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετὰ πράγματα ποὺ δὲν “κατανοοῦνται”· ἐπειδή, δεύτερον, δὲν κατανοοῦν τί ἀκριβῶς “ἐννοοῦν” τὰ ἐκκλησιαστικὰ λόγια (ἀκόμα καὶ μεταφρασμένα), δὲν καταλαβαίνουν δηλαδὴ τί νόημα μπορεῖ νὰ ἔχουν τὰ “λόγια”, τὰ νοήματα, τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Θεοῦ στὴν ζωή τους καὶ δὲν βρίσκεται εὔκολα κάποιος ἱκανὸς νὰ τοὺς τὰ ἑρμηνεύσει ζωογονητικά· ἐπειδή, τρίτον δὲν διδάχθηκαν πὼς στὴν Ἐκκλησία δὲν πᾶς γιὰ νὰ “καταλάβεις” ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀγαπήσεις, καὶ ἐπειδή, τέταρτον, ἴσως ἔχουν κι ἕνα δίκιο: δὲν ἔχουν καὶ πολλὴ ὄρεξη νὰ “καταλάβουν” κάτι ἀπὸ τὴν Ζωή, τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάσταση Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὁ π. Ἀθαν. Στ. Λαγουρὸς εἶναι πτυχ. Νομικῆς, ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγ. Παρασκευῆς (ὁμων. δήμου) τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ πατέρας τριῶν παιδιῶν.

Τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματα ἀποτελοῦν «περίληψη» μικροῦ βιβλίου μὲ τὸν ἴδιο τίτλο, ποὺ ἔχει κυκλοφορηθεὶ ἀπὸ τὶς ἐκδ. «ΤΗΝΟΣ».

Διαβάστε μια βιβλιοκρισία πατώντας εδώ

Διαβάστε τα πρακτικά καθώς και αποσπάσματα εισηγήσεων του συνεδρίου "ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ", στο οποίο αναφέρεται η βιβλιοκρισία, πατώντας εδώ

ΓΛΩΣΣΑ
& ΛΑΤΡΕΙΑ
-νοησαρχία ἢ μέθεξις;
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΗΜΕΡΙΔΟΣ
17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2010